

Domaća kinematografija kao resurs za razvoj filmskog turizma

Blaževac, Veronika Lucija

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **VERN University / Sveučilište VERN**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:146:731268>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-08**



Repository / Repozitorij:

[VERN' University Repository](#)



SVEUČILIŠTE VERN'

Zagreb

Studij Turizam

ZAVRŠNI RAD

**DOMAĆA KINEMATOGRAFIJA KAO RESURS ZA
RAZVOJ FILMSKOG TURIZMA**

Veronika Lucija Blaževac

Zagreb, 2021.

SVEUČILIŠTE VERN'

Preddiplomski stručni studij

Turizam

ZAVRŠNI RAD

**Domaća kinematografija kao resurs za razvoj filmskog
turizma**

Mentorica: dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Studentica: Veronika

Lucija Blaževac

Zagreb, Rujan 2021.

Sadržaj

SAŽETAK.....	i
ABSTRACT	ii
1. UVOD	1
2. FILMSKI TURIZAM.....	3
2.1 Definicija i oblici filmskog turizma	3
2.2 Povijesni razvoj	5
2.3 Trendovi u svijetu i primjeri razvijenih destinacija filmskog turizma	7
3. FILMSKI TURIZAM U HRVATSKOJ	9
4. FILMSKE MANIFESTACIJE U HRVATSKOJ.....	11
4.1 Zagreb film festival	11
4.2 Pula film festival	11
4.3 Motovun film festival.....	12
4.4 Animafest Zagreb.....	12
4.5 Dani hrvatskog filma.....	13
4.6 Ostali festivali u RH.....	13
5. FILMOVI SNIMANI U HRVATSKOJ I MANIFESTACIJSKI POTENCIJAL	16
5.1 Tko pjeva zlo ne misli	16
5.2 Ne dao Bog većeg zla.....	17
5.3 Pjevajte nešto ljubavno.....	18
5.4 Svećenikova djeca	18
5.5 Što je muškarac bez brkova.....	19
5.6 Surogat.....	19
6. SERIJE SNIMANE U HRVATSKOJ I MANIFESTACIJSKI POTENCIJAL.....	20
6.1 Bitange i princeze.....	20
6.2 Mamutica.....	20
6.3 Crno bijeli svijet	21
6.4 Villa Maria	21
6.5 Velo misto	21
6.6 Novine	22
6.7 Profesor Baltazar	22
7. PRIMARNO ISTRAŽIVANJE.....	23
7.1 Metodologija istraživanja	23
7.2 Rezultati istraživanja	23
8. PRIJEDLOZI ZA MOGUĆE UNAPRJEĐENJE POSTOJEĆIH MANIFESTACIJA I FESTIVALA	31
9. ZAKLJUČAK	33
LITERATURA.....	34

POPIS SLIKA I TABLICA.....	37
ZAHVALE	38
PRILOZI.....	39

SAŽETAK

Predmet ovog rada je filmski turizam, serije i filmovi snimani na prostorima Republike Hrvatske, te manifestacijski potencijal. U radu su prikazana osnovna obilježja filmskog turizma, povijesni razvoj, trendovi u svijetu i kod nas. Uz nabrojane serije i filmove domaće i strane produkcije koji su snimani u Republici Hrvatskoj i manifestacija posvećenih istima, rad se bavi analizom resursa koje Republika Hrvatska nudi za razvoj filmskog turizma, prijedloge za unapređenje već postojećih manifestacija i prijedlog ture na temu filmskog turizma. U primarnom istraživanju anketirano je 70 ispitanika s ciljem utvrđivanja informiranosti ljudi domaćom kinematografijom, stranom produkcijom koja je koristila lokacije u Republici Hrvatskoj za snimanje filmova i serija i zainteresiranost za manifestacije i ture s naglaskom na buduće potencijale. Na kraju rada navedeni su prijedlozi za unaprjeđenje već postojećih manifestacija i prijedlozi za nove ideje u svrhu promocije domaće kinematografije i filmskog turizma u Republici Hrvatskoj, ali i iskorištavanje filmova strane produkcije koji su snimani na lokacijama Republike Hrvatske.

Ključne riječi: Filmski turizam, Domaća kinematografija, filmske manifestacije

ABSTRACT

Croatian cinematography as a resource for the development of film tourism

The topic of this thesis is film tourism, series and films shot in Republic of Croatia and the manifestation potential. The thesis presents the basic features of film tourism, historical development, trends in the world and in Croatia. In addition to series and films of domestic and foreign production shot in the Republic of Croatia and events dedicated to them, the paper analyses resources offered by the Republic of Croatia for the development of film tourism, proposals for improving existing events and a tour proposal on film tourism. The primary survey surveyed 70 respondents with the aim of determining people's awareness of domestic cinema, foreign production that used locations in the Republic of Croatia to make films and series, and interest in events and tours. At the end of this thesis, there are proposals for improving existing events and proposals for new ideas for the purpose of promoting domestic cinema and film tourism in the Republic of Croatia, but also the use of foreign films shot at locations in the Republic of Croatia.

Key words: Film tourism, Croatian cinematography, Croatian film events

UVOD

Tema ovog završnog rada je „Domaća kinematografija kao resurs za razvoj filmskog turizma“. Filmski turizam novi je oblik turizma koji utječe na dolazak turista u tu destinaciju u kojoj je film ili serija snimana. Jedan od razloga odabira ove teme je snimanje nastavka „Dnevnika velikog Perice“ tadašnjeg „Dnevnika malog Perice“ koji je postao jedan od kulturnih domaćih filmova „Tko pjeva zlo ne misli“, te dobio svoj kratki dvodnevni festival na Maksimiru. Ideja ovog završnog rada je potaknuti inicijativu kako bi još neke destinacije u kojima su snimani kulturni domaći filmovi ili serije, dobile festival ili manifestaciju, a time i prepoznatljivost i promociju na jedan poseban način, ponešto intimniji od svjetske prepoznatljivosti grada Dubrovnika i serije *Game of Thrones*, te moguće unapređenje već postojećih festivala i manifestacija.

PREDMET I CILJ RADA

Tema rada je usmjerena na domaću kinematografiju i njezin manifestacijski potencijal. Cilj je ovog rada ispitati informiranost domaćeg stanovništva o domaćem filmu i serijama, te stranim filmom i serijama snimanim na prostorima Republike Hrvatske. Isto tako, radom će se utvrditi načini i ideje za iskorištavanje strane produkcije u svrhu promocije, te poboljšanje i uvođenje novih manifestacija na temu domaćeg filmskog turizma.

METODOLOGIJA RADA

Prilikom izrade rada provedena je analiza stručne i znanstvene literature s naglaskom na filmski turizam strane i domaće produkcije i potencijal inicijative da se i temeljem domaćih produkcija organiziraju manifestacije filmskog turizma. Primarno istraživanje provedeno je kroz anketu s osobama diljem Hrvatske s ciljem utvrđivanja informiranosti ljudi i domaćem filmu, manifestacijama filmskog turizma u Republici Hrvatskoj i zainteresiranosti za ideju manifestacije koja bi bila zanimljiva i za strane goste.

STRUKTURA RADA

U drugom poglavlju rada pojmovno se objašnjava filmski turizam, i opisuje se njegov povijesni razvoj. Navode se obilježja resursne osnove, oblici filmskog turizma i trendovi u svijetu. Također se navode pozitivni i negativni utjecaji filmskog turizma. U trećem poglavlju govori se o filmskom

turizmu u Hrvatskoj, filmovima «*Winnetou*» i «*Robin Hood*», te seriji «*Game of Thrones*», i turama posvećenim njima. Četvrto poglavlje je posvećeno manifestacijama u Republici Hrvatskoj, njihovo trajanje, lokacija i što nu de. U petom poglavlju prikazuju se filmovi snimani u Republici Hrvatskoj i njihov manifestacijski potencijal, te se također navode i neki filmovi i serije strane produkcije. Šesto poglavlje se bavi serijama snimanim u Republici Hrvatskoj i njihovom manifestacijskom potencijalu, te se u sedmom poglavlju navode ideje za poboljšanje već postojeće manifestacije za film «Tko pjeva zlo ne misli». U zadnjem poglavlju rada prikazuju se rezultati ankete, informiranost ljudi o filmskom turizmu i o zainteresiranosti za njih.

1. FILMSKI TURIZAM

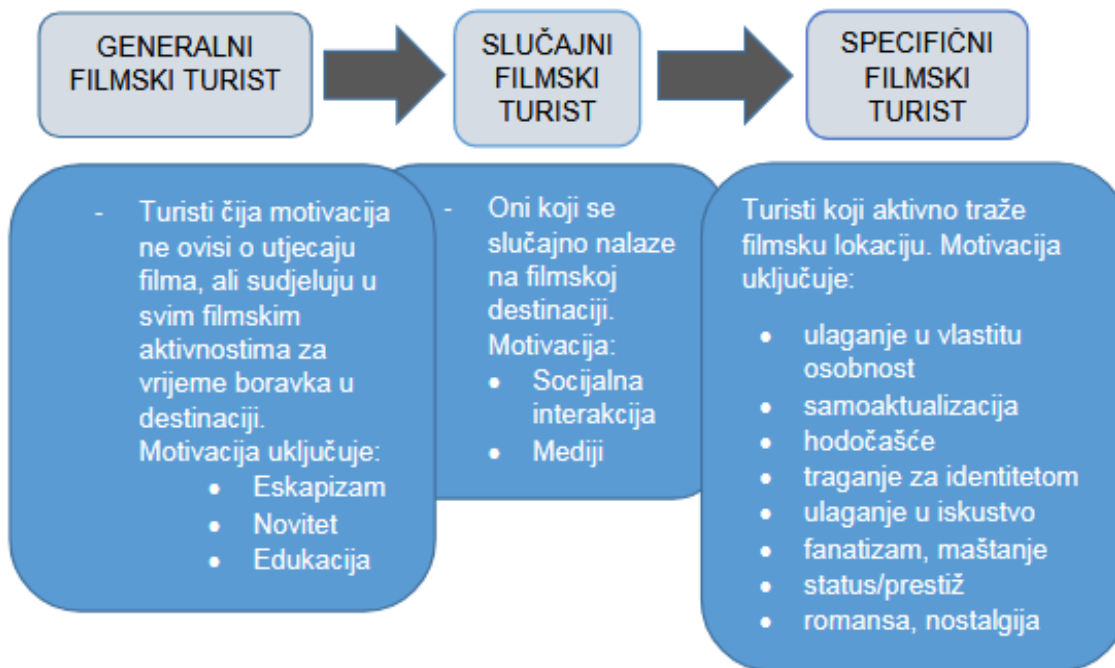
U ovom poglavlju definira se pojam filmskog turizma, oblici filmskog turizma, povijesni razvoj filmskog turizma, prikazani motivi posjetitelja koji putuju u destinaciju na kojem je sniman film ili serija i trendovi u svijetu i kod nas.

1.1 Definicija i oblici filmskog turizma

Filmski turizam se odnosi na aktivnosti na lokaciji u kojoj je uspjehom filma, serije ili televizijskog *showa* potenciran razvoj turizma i povećan broj dolazaka turista. Filmski turizam po Joanne Connel iz 2012. godine je turistička aktivnost koja je potaknuta promatranjem slika na velikom platnu, odnosno gotovim dijelom igranoga filma, televizijskog sadržaja, snimljenih proizvoda i digitalnih medija (Hudson i Ritchie, 2006).

Neke od motivacija koje posjetitelji imaju prilikom odlaska u destinaciju u kojoj je sniman film ili serija osim samog scenarija su i atributi lokacije, pejzaž, vrijeme, kulturno i socijalno porijeklo, izvorne aktivnosti, glumci, likovi, tema samog filma i žanr. Također moramo razlikovati generalnog filmskog turista, slučajnog filmskog turista i specifičnog filmskog turista, koji su bolje objašnjeni u tablici (slika 2.1.).

Slika.1.1: Razumijevanje turista koji putuje radi filma



Izvor: Motion Picture Association of America, 2013, preuzeto iz Macionis, N. (2004.): Understanding the film induced tourist, Melbourne, Tourism Research Unit, Monash University, 86-97

Samu podjelu filmskog turizma najviše definira lokacija odnosno da li se turističke aktivnosti odvijaju na samoj lokaciji snimanja – *on location*, ili se odvijaju na udaljenoj lokaciji od mjesta snimanja – *off location*. Također moramo razlikovati da li je lokacija na kojoj je sniman film ili serija prava lokacija kao što je u seriji «Seks i grad» New York stvarno New York ili je ta lokacija izmišljena kao što je u seriji «*Game Of Thrones*» Dubrovnik poslužio za *Kings Landing*.

Jedna od glavnih motivacija filmskog turizma je doživljaj koji ima ključnu ulogu pri motiviranju svakog pojedinca da posjeti neku filmsku destinaciju. Sukladno s time film može biti primarni ili sekundarni razlog posjećivanja neke destinacije. Jedna od glavnih pozitivnih utjecaja filmskog turizma na neku destinaciju danas je ekonomski utjecaj, jer lokalna zajednica na promociji lokacije putem filma tokom cijele godine ostvaruje prihod. Uz taj pozitivan utjecaj također možemo naglasiti i promidžbu i imidž te destinacije (Skoko, 2012), koju destinacije može imati već s obzirom na ljepote i sadržaje koje nudi, no tu film ima dodatnu ulogu u promidžbi i imidžu, koji tada privlači i ostale domaće i strane turiste. Međutim, moramo naglasiti i one negativne koji su nažalost neizbježni, a to su ponajviše ekološki utjecaji i gužve, povećanje cijena u destinaciji koja je doživjela procvat turizma, što se ponajviše primjećuje kod destinacija koje su prije procvata

imale prosječne cijene, a sad su joj se cijene udvostručile. Još jedan negativan utjecaj koji bi mogao dovesti do najviše problema za turizam je problem održivosti, preveliki broj posjetitelja u destinaciji i na kulturnim i prirodnim znamenitostima u kojima bi se trebao poštivati preporučeni nosivi kapaciteti, no on se zanemaruju u prilogu dodatne zarade. Takav problem najviše prijete našem Dubrovniku, koji je već imao problem preopterećenja grada kruzerima, pa tada i nepoštovanje preporučenog kapaciteta posjetitelja na zidinama.

Kada je neki film ili serija snimana u već postojećoj destinaciji u nekom mjestu, gradu, selu, regiji, tada je vrlo česta povećana posjećenost tih destinacija. Već se desetljećima turističke destinacije bave promocijom svojih destinacija kako bi stranim producerskim kućama bolje prikazale ponudu destinacije, a i životni stil ljudi u toj destinaciji, priče o lokalnim junacima, velikanima, događaje, odjeću iz povijesnih razdoblja i lokalnu hranu, koja bi se kasnije mogla prikazati u njihovim tj. stranim filmovima ili serijama. Ponekad destinacije postanu popularne bez nekog dodatnog marketinga, zahvaljujući uspjehu filma koji je u toj destinaciji sniman.

Postoji pet ključnih točaka kojima se film može iskoristiti za brendiranje destinacije što bi dovelo do povećanog interesa za posjet destinacijama koje su poslužile kao filmske destinacije, a to su (Bolan i Williams, 2008):

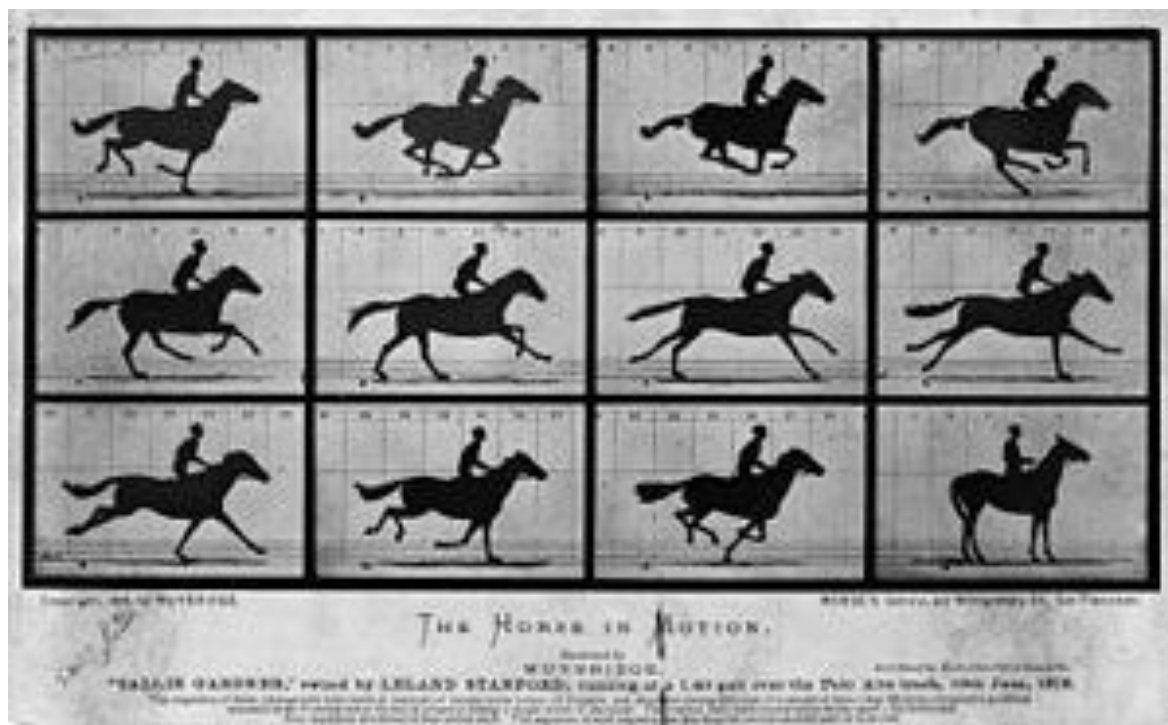
- veće priznanje i prihvaćanje filmski induciranog turizma
- bliža suradnja između turističkih i filmskih organizacija i tijela
- veći napor za razvoj i promicanje filmske lokacije kao priče koja će pratiti tu lokaciju
- filmska lokacija prilikom promocije mora biti autentična kao u filmu
- veća upotreba kvalitativnih istraživanja.

1.2 Povijesni razvoj

U 17. stoljeću na Grand Tour putovanja poticali su slikari toga vremena sa egzotičnim slikama lokacija, te su se tada počela koristiti vizualna sredstva sve dok 1878. godine nije snimljen prvi

film «*The horse in motion*» (slika 2.2) ¹, za snimanje su koristili više kamera kako bi uhvatili različite trenutke galopirajućeg konja i na kraju odgovorili na pitanje toga vremena «odvoje li se konju sve četiri noge od tla?». Odgovor na to pitanje je napokon bio dobiven, no još važnije od toga je činjenica da je taj film bio prekretnica javljanja fotografije u pokretu. Braća Lumiere su 1895. godine koristili istu metodu, te prikazali «*Arrival of a train*», pedeset sekundni nijemi film, a izvedeno je i prvo projiciranje slike na platno. Sve to je izazvalo veliku zainteresiranost umjetnika, znanstvenika i naravno javnosti koja je težila otkrivanju nečeg novog i novih načina putovanja. Javnost je napokon dobila što je tražila 1935. godine s filmom «*Mutiny on the Bounty*». Te godine dolazi do naglog razvoja turizma na Tahitiju, nakon čega slijede popularni filmovi Holywooda, te se film prihvaća kao umjetnost, a putovanja povezana filmskim turizmom postaju sve popularnija.

Slika 1.2.: "The horse in motion"



Izvor: «The horse in motion» preuzeto s https://en.wikipedia.org/wiki/The_Horse_in_Motion (15.07.2021)

¹ The horse in motion preuzeto s https://en.wikipedia.org/wiki/Sallie_Gardner_at_a_Gallop (11.07.2021.)

1.3 Trendovi u svijetu i primjeri razvijenih destinacija filmskog turizma

U 21. stoljeću uz književnost, ples, arhitekturu, dramu, film predstavlja najzabavniju i popularnu sedmu umjetnosti. U svijetu mnogi turisti odlazak na putovanje u neku destinaciju baziraju na posjeti mjestu gdje je sniman neki popularan film kao što je Novi Zeland dobio popularnost na *Gospodaru prstenova* (Carl i sur, 2007), Engleska na ciklusu filmova o *Harry Potteru* (Woodward, 2000)., New York na popularnoj seriji *Seks i grad*, Salzburg na filmu «*Moje pjesme moji snovi*» i Dubrovnik sa serijom «*Game of Thrones*» (slika 2.3.).²

Slika 1.3 "Game of Thrones" u Dubrovniku



Izvor: «game of thrones u dubrovniku» preuzeto s <https://hrturizam.hr/filmski-turizam-kao-nasa-prilika/> (03.08.2021.)

Jedan od velikih uspjeha u filmskom turizmu ostavila je od 2001. godine trilogija «*Gospodara prstenova*» koja je turizmu Novog Zelanda donijela porast u turizmu čak od 52% i zaradu od 2,5 milijarde dolara. U Novom Zelandu 9% svih turista čine gosti motivirani filmom. Još jedan od dobrih primjera razvijenih destinacija filmskim turizmom je Velika Britanija u kojoj su snimani brojni popularni filmovi kao što su «*Dnevnik Bridget Jones*», «*Braveheart*», «*Sherlock Holmes*» i

² Exploring the benefits of film tourism, preuzeto sa <https://www.tourismattler.com/articles/niche-tourism/exploring-the-benefits-of-film-tourism/> (15.7.2021.)

jako popularni nastavak ciklusa filmova o agentu Jamesu Bondu – «*Skyfall*»³ čije se lokacije mogu samostalno posjetiti. Uz ove popularne filmove, Velika Britanija također ima organizirane ture lokacijama TV serije «*Downtown Abbey*», po kojoj je snimljen i film, organizirane ture s top lokacijama popularnih filmova o «*Harry Potteru*» i ture gdje se posjetitelji mogu upoznati sa životnim stilom i čuti iskustva Jane Austin. (Woodward, 2000).

Također danas u svijetu uz razne ture posvećene filmovima snimanim u toj destinaciji, postoje i tematsko filmski parkovi kao što su Disneyland u Orlandu i Parizu (slika 2.4.) i Dea Jang Geum Theme Park u Koreji, te filmski setovi i celebrity ture Warner Bross u L.A., Cinecitta u Rimu, Weta u Wellingtonu, La Cité du Cinéma i Saint Denise u Francuskoj i Film City u Mumbaiu.

Slika 1.4 Tematski park "Disneyland" u Parizu



Izvor: Disneyland Paris has launched a website full of fun activities to do at home, preuzeto s <https://www.vogue.fr/fashion-culture/article/disneyland-paris-at-home-website-fun-activities> (03.08.2021.)

³ Filmske lokacije, preuzeto s: <http://www.movie-locations.com/index.php> (15.07.2021)

2. FILMSKI TURIZAM U HRVATSKOJ

Destinacijama prepoznatljivost u svijetu uz ljepotu i ponudu same destinacije mogu donijeti i filmovi i serije, kao što je Dubrovniku veliku prepoznatljivost i svjetsku popularnost donijela serija «Igre prijestolja», a Velebitu film «*Winnetou*». Filmski poticaji utječu na gospodarske grane kao što su turizam i ugostiteljstvo, poduzetništvo i trgovina, a financijsku korist osim direktno upletenih u filmsku industriju ostvaruju i ugostitelji, hotelijeri, iznajmljivači i lokalni obrti. Hrvatski audiovizualni centar (2016.) ističe sljedeće posredne gospodarske efekte inozemnih produkcija koji uključuju:

- dodatnu potrošnju stranih i domaćih filmskih ekipa tijekom boravka na lokacijama
- snimanja u Hrvatskoj izvan turističke sezone;
- povećanu gospodarsku aktivnost na lokalnoj razini (zapošljavanje lokalnog stanovništva,
- prodaja i proizvodnja);
- povezane državne doprinose (PDV, porez na dohodak) i prihode lokalnih samouprava;
- marketinški učinak visokobudžetnih projekata npr. serije *Igra prijestolja* ili filmova o
- *Winnetouu* - povećani interes turista za posjete Hrvatskoj (obilazak lokacija snimanja,
- tematske izložbe, prodaja specijaliziranih promotivnih artikala itd.).

Filmske lokacije se mogu razgledavati tijekom cijele godine, tako gosti mogu tokom cijele godine dolaziti u Dubrovnik povodom razgledavanja lokacija gdje je snimana serije “*Game of Thrones*” što pozitivno utječe na problem sezonalnosti. No, može li filmski turizam u hrvatskoj postići popularnost na domaćoj kinematografiji, uz filmske festivale kao što su: Motovun film festival, festival filma na Tuškancu, Pula film festival, Zagreb film festival i slični na kojima se prikazuju domaći i strani filmovi i serije. Filmski turizam je postao novi trend, te sve više ljudi dolazi u Dubrovnik zbog «Igre prijestolja», a ljepota i ponuda koju Dubrovnik kao međunarodno prepoznatljiva turistička destinacija ima i nudi su im na drugom mjestu.⁴ Dubrovnik je grad koji je

⁴ Filmski inducirani turizam Hrvatske od «*Winnetoua*» do «Igre prijestolja» preuzeto s <https://www.vecernji.hr/kultura/analiza-filmski-induciranog-turizma-hrvatske-od-winnetoua-do-igre-prijestolja-1417064> (05.08..2021.)

prije tridesetak godina upisan na UNESCO-ov popis svjetske baštine i uz bogatu kulturno-povijesnu baštinu nudi i mnoge koncerte, festivale, kulturne događaje, sportske događaje i sl. no oni u pravilu nisu osnovni motiv dolaska u Dubrovnik. Dubrovnik ima mogućnosti da svoj brend temelji na filmu, kao što su: iskorištavanje velikih svjetskih producenata koje snimaju na lokacijama u Dubrovniku za vlastitu promociju, informiranje stranih producenata sa hrvatskim pričama, junacima i poviješću što bi tada dovelo istinitog mjestu radnje tih filmova ili serija i možda dovelo brend temeljen na filmu i drugim lokacijama u Republici Hrvatskoj.

Kako spojiti ljepotu i ponudu destinacije s prepoznatljivom domaćom kinematografijom i time postići ne samo prepoznatljivost destinacije nego i popularnost domaćeg filma ili serije. Hrvatska uz brojne ljepote prirode i ponude samih destinacija, također nudi i destinacije koje bi svoju popularnost mogle dobiti i na temelju domaće kinematografije koja bi onda mogla biti prepoznata u samoj Hrvatskoj, pa s vremenom dobiti i svjetsku prepoznatljivost. Neke od destinacija na kojima možemo ili bi mogli dobiti prepoznatljivost putem domaće kinematografije su: Zagreb, Samobor, Bjelovar, Opatija, Split, Hvar, Dubrovnik, Starigrad Paklenica, Šepurine otok Pruić. Također u Hrvatskoj se nude domaće ture na temu filma o poglavici «*Winnetou*» po Paklenici, tokom rijeke Zrmanje, petodnevne ture u Šibeniku i ture u Dubrovniku na temu popularne serije «*Game of Thrones*» i poneke strane ture na temu serije «*Game of thrones*». Pa tako postoje ture, tragovima «*Winnetoua*», ⁵petodnevna tura u Šibeniku na lokacijama gdje je snimana serija «*Game of thrones*», jednodnevne domaće ture po Dubrovniku na temu «*Game of Thrones*», ⁶te strane ture po Lokrumu, obilazak kajakom oko Dubrovnika i kruzeri.⁷

⁵ Tragovima Winnetoua, preuzeto s <http://www.rivijera-paklenica.hr/winnetou> (05.08.2021.)

⁶ Game of thrones petodnevna tura, preuzeto s <https://www.dalmatia.hr/discover/hr/kulturni-turizam/game-of-thrones-petodnevna-tura>, <https://sibenski.slobodnadalmacija.hr/sibenik/vijesti/sibenik/igra-prijestolja-od-ove-godine-i-sibenik-ima-turu-po-mjestima-i-lokacijama-na-kojima-je-snimana-mega-popularna-serija-599425> (06.08.2021.)

⁷ Dubrovnik Game of thrones tours preuzeto s https://www.getyourguide.com/-1513/-tc358/?cmp=ga&cq_src=google_ads&cq_cmp=6656466401&cq_con=79337638976&cq_term=game%20of%20thrones%20tour%20dubrovnik&cq_med=&cq_plac=&cq_net=g&cq_pos=&cq_plt=gp&campaign_id=6656466401&adgroup_id=79337638976&target_id=kwd-70037565510&loc_physical_ms=20407&match_type=e&ad_id=456179129216&keyword=game%20of%20thrones%20tour%20dubrovnik&ad_position=&feed_item_id=&placement=&device=c&partner_id=CD951&gclid=Cj0KCQjw7MGJBhD-ARIsAMZ0eesgvsNPsk_bX646dETKUFOPzVIXZhpTANSng46i7XzP_qqQQptU4bAaAhB_EALw_wcB (06.08.2021.)

3. FILMSKE MANIFESTACIJE U HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj postoji preko 60 filmskih festivala i raznih audiovizualnih manifestacija koje sve sufinancira Hrvatski audiovizualni centar u svrhu promoviranja audiovizualnog stvaralaštva, prikazivanje umjetničkog sadržaja i naravno u svrhe same promocije na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, pa čak i međunarodnoj razini. Neki od najpoznatijih festivala su: Zagreb film festival, Pula film festival, Motovun film festival, Animafest i Dani hrvatskog filma.

3.1 Zagreb film festival

Filmski festival koji se održava od 14. do 21. studenog u glavnom gradu. Gradu mnogih ostalih festivala i manifestacija, te je jedan od najposjećenijih filmskih festivala u Hrvatskoj. Festival nudi raznovrsni filmski i edukativni sadržaj za sve dobne uzraste, te uz 200 domaćih i stranih filmskih stručnjaka publici predstavlja i domaću i međunarodnu filmsku produkciju. Festival financijski podržavaju Gradski ured za kulturu, Turistička zajednica grada Zagreba, Hrvatski audiovizualni centar i Kreativna Europa. Ove godine festival slavi 18. godinu postojanja. Prije razdoblja pandemije festival se odvijao u kinu Tuškanac, no zbog pandemije najavljuje se online gledanje filmova u istom vremenu kad je i festival.⁸

3.2 Pula film festival

Uz Zagreb kao najposjećeniji hrvatski filmski festival, Pula se može pohvaliti kao destinacija najstarijeg filmskog festivala i to ne samo u Hrvatskoj nego i u čitavoj Europi i svijetu. Još 1954. godine današnji Pula film festival je bio središnji festival jugoslavenskog filma, a od 1992. postaje nacionalni hrvatski filmski festival. Ove godine slavi 67. izdanje, a program se odvija na više lokacija u Puli, ali najviše u pulskoj Areni (slika 4.1). Održava se u razdoblju od 29. kolovoza do 4. rujna. Sam festival i program organizira Javna ustanova Pula Film Festival, a program nudi dugometražne igrane filmove i natjecateljski program.⁹

⁸ Zagreb film festival, preuzeto s <https://zff.hr> (06.08.2021.)

⁹ Pula film festival, preuzeto s <https://pulafilmfestival.hr> (06.08.2021.)

Slika 3.1 Pula film festival



Izvor: 64 pula film festival opens, preuzeto s <https://www.croatiaweek.com/64th-pula-film-festival-opens/> (08.08.2021.)

3.3 Motovun film festival

Poseban festival u gradiću Motovunu poznatom po srednjovjekovnoj istarskoj utvrdi na vrhu strmog brežuljka, posvećen je nezavisnim produkcijama i malim kinematografima, te nudi bogati program dugometražnih i kratkometražnih igranih i dokumentarnih filmova. Održava se od 27. do 31. srpnja i ove godine slavi 23. izdanje. Suorganiziraju ga Motovun film festival, Općina Motovun i Istarska županija.¹⁰

3.4 Animafest Zagreb

Osnovan 1972. godine svjetski festival animiranog filma, jedan je od najznačajnijih festivala animiranog filma u svijetu i drugi najstariji filmski festival posvećen animaciji. Održava se od 7. do 12. lipnja u dvorištu Akademije likovnih umjetnosti, nudi više od 400 filmskih naslova u različitim programima: tematskim, natjecateljskim i retrospektivnim, te uz bogat open-air filmski program nudi i brojna predavanja, izložbe, radionice, edukacijske sadržaje gdje se gostima prezentira umjetnost animacije.¹¹

¹⁰ Motovun film festival, preuzeto s: <https://motovunfilmfestival.com> (10.08.2021.)

¹¹ Animafest, preuzeto s: <http://www.animafest.hr/hr/> (10.08.2021.)

3.5 Dani hrvatskog filma

Osnovan 1991. godine ovaj nacionalni festival natjecateljskog karaktera posvećen je godišnjoj produkciji srednjometražnog i kratkometražnog igranog, animiranog, dokumentarnog, eksperimentalnog i namjenskog filma. Nagrade dodjeljuje Hrvatsko društvo filmskih kritičara i publika, a festival se održava od 12. do 16. rujna na ljetnoj pozornici kina Tuškanac, u Centru za kulturu Trešnjevka i Parku Stara Trešnjevka i ove godine slavi 30. izdanje.¹²

3.6 Ostali festivali u RH

Od ostalih festivala u Republici Hrvatskoj, najviše ih ima u mjesecima lipnju i kolovozu i u Zagrebu kao mjestu održavanja. Također možemo reći da su filmski festivali vrlo raznoliki u pogledu tematike, trajanja, ali i rasprostranjenosti po Hrvatskoj (tab 4.1.)¹³

Tablica 3.1 Ostali festivali u Hrvatskoj

Mjesec održavanja festivala	Ime festivala i mjesto održavanja
Siječanj	-
Veljača	Festival nevidljivog filma (Rijeka i Zagreb)
Ožujak	Dani kršćanske kulture (Split i Šibenik)
Travanj	Festival tolerancije (Zagreb) Revija filmova za djecu (Čakovec)
Svibanj	Požeški film festival (Požega) Dalmatia film festival (Pirovac)
Lipanj	<ul style="list-style-type: none">• Zagrebdox (Zagreb)• Revija europskog filma u Zagrebu• Đakovački rezovi (Đakovo)• DokuMa međunarodni festival dokumentarnog filma (Makarska)• Festival mediteranskog filma (Split)• Festival podvodnog filma Bijeli lav (Rovinj)

¹² Dani hrvatskog filma, preuzeto s: <https://dhf.hr> (15.08.2021.)

¹³ Ostali festivali u Hrvatskoj: <https://www.havc.hr/hrvatski-film/festivali-u-hrvatskoj> (15.06.2021.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Hrvatski festival jednogminutnih filmova (Požega)
Srpanj	<ul style="list-style-type: none"> • Fantastic Zagreb film festival • ISFMF međunarodni festival filmske glazbe i zvuka (Pula) • Gastro film fest u Osijeku • Karlovačko riječno kino (Karlovac)
Kolovoz	<ul style="list-style-type: none"> • Dalmatia film festival (Solin i Sutivan) • Vukovar film festival • Qfest (Vis) • Avantura Film Festival europske koprodukcije (Split9) • Brač film festival festival igranog filma za debitante i mlade filmaše iz Europe i mediteranskih zemalja, • Betina film festival petodnevni je filmski festival hrvatskog i međunarodnog filma (Murter) • Dani video umjetnosti – Lovely days (Brač) • DORF Festival dokumentarnog rock filma (Vinkovci)
Rujan	<ul style="list-style-type: none"> • Splitski film festival (Split) • Trash film festival (Varaždin) • History film festival (Rijeka) • DOKUart međunarodni festival dokumentarnog filma (Bjelovar) • 25 FPS rujan međunarodni festival eksperimentalnog filma (Zagreb)
Listopad	<ul style="list-style-type: none"> • DA2 film festival Zagreb Design, Art & Architecture Film Festival (Zagreb) • Festival arapskog filma (Zagreb) • Obilježavanje međunarodnog dana animacije (Zagreb) • Obilježavanje svjetskog dana animacije (Čakovec) • Noć hrvatskog filma i novih medija (Zagreb, Split, Osijek, Šibenik, Karlovac, Hrvatska Kostajnica, Kutina, Velika Gorica, Dubrovnik, Sisak, Vukovar) • Filmska runda (Osijek) • Filmski festival glumca (Vinkovci) • DOFF Filmski festival djece i mladeži zemalja Mediterana (Dubrovnik)
Studeni	<ul style="list-style-type: none"> • Dalmatia film festival (Omiš) • Porečdox (Poreč) • ETNOfilm festival etnografskog filma (Rovinj) • Uhvati film festival (Rijeka) • STIFF Međunarodni studentski filmski festival (Rijeka) • MFAF Međunarodni festival dokumentarnog filma arheologije, kulturne i povijesne baštine, zaštite spomenika i antropologije (Split9)

Prosinac	Dalmatia film festival (Split)
----------	--------------------------------

Izvor: Ostali festivali u Hrvatskoj: <https://www.havc.hr/hrvatski-film/festivali-u-hrvatskoj> (15.06.2021.)

4. FILMOVI SNIMANI U HRVATSKOJ I MANIFESTACIJSKI POTENCIJAL

Hrvatska je bogata prirodnim ljepotama koje su prepoznali ne samo gosti nego i strani redatelji, pa je tako na lokacijama diljem Hrvatske snimano dosta stranih serija i filmova. Neki od filmova i serija koji su snimani u Hrvatskoj su: «*Robin Hood*» koji je sniman u Dubrovniku, «*Mamma Mia! Here we go again*» snimana na otoku Visu, «*Star Wars: The last Jedi*» sniman u Dubrovniku, «*The Terror*» sniman na otoku Pagu, «*McMafia*» snimana u Zagrebu, «*Sophie's choice*» sniman u Zagrebu, «*Cross of Iron*» sniman u Zagrebu i Savudriji, «*Ezel*» sniman u Dubrovniku, «*Season of the witch*» sniman u Istri na rtu Kamenjak i naravno svjetski poznata serija «*Game of thrones*» snimana u Dubrovniku, ali i u Splitu, Trogiru i Šibeniku.¹⁴

Zagreb kao glavni grad Republike Hrvatske, uz brojne ljepote samog grada, parkove, muzeje, ljepotu gornjeg grada, nudi i mnoge svjetski poznate manifestacije kao advent u Zagrebu i također mnoge filmske manifestacije kao Zagrebdox, dani hrvatskog filma, Zagreb film festival.

U Zagrebu su snimane brojne domaće serije i filmovi, a neke od njih su: film Imam dvije mame i dva tate koji je sniman na lokacijama u gradu kao što su Džamija, Šalata, Maksimir, Zvijezda, Draškovićeve, Mesnička i Račkoga, legendarna serija Smogovci snimana na lokacijama poput Kvatrića, Peščenice, Šalate, Hrelića, Sljemena, Trga bana Josipa Jelačića, Tomislavovog trga, Kranjčičeve i Gornjeg grada, dječja serija Lažeš Melita i Glembajevi su također snimani u zagrebu, te filmovi Fine mrtve djevojke, Metastaze i poznata serija Bitange i Princeze. U Zagrebu je također sniman film Tko pjeva zlo ne misli i film Pjevajte nešto ljubavno. U nastavku će ukratko biti opisani najvažniji filmski i televizijski uradci domaće kinematografije.

4.1 Tko pjeva zlo ne misli

Još poznat pod nazivom «Ljubavna komedija s pjevanjem» redatelja i scenarista Kreše Golika u 95 minuta film prati život obitelji Šafranek, a snimljen je 1970. godine prema antologijskoj prozi Vjekoslava Majera «Dnevnik malog Perice». Film je osvojio brojne nagrade 1971. godine, u Puli je osvojio Brončanu arenu za režiju i u Nišu nagradu za najbolju komičnu ulogu.

¹⁴ Filmski turizam kao naša prilika, preuzeto sa <https://hrturizam.hr/filmski-turizam-kao-nasa-prilika/>

(10.08.2021.)

Film «Tko pjeva zlo ne misli» je proglašen najboljim hrvatskim filmom svih vremena. Sniman ponajviše na gornjem gradu u dvorištu zgrade u Basaričekovoj ulici, parku Maksimir, savskom kupalištu i u gradu Samoboru. Danas se u dvorištu zgrade u Basaričekovoj ulici održava manifestacija «Dvorišta» koja uz bogati glazbeni program, posjetiteljima nudi i priče i slike tih dvorišta u doba sedamdesetih. U Maksimiru se održava manifestacija posvećena filmu «Tko pjeva zlo ne misli», bogata glazbenim programom kod Vidikovca (slika 5.1.).¹⁵

Slika 5.1: Manifestacija na Gornjem gradu "Dvorišta"



Izvor: omiljena zagrebačka manifestacija «Dvorišta» vraća se na Gornji Grad, preuzeto s <https://grazia.hr/omiljena-zagrebacka-manifestacija-dvorista-vraca-se-na-gornji-grad/> (10.08.2021)

4.2 Ne dao Bog većeg zla

Dugometražni film redateljice Snježane Tribuson iz 2002. godine. Radnja filma prati život dječaka Frule, njegovo školovanje i povezanu ljubavnu priču u sedamdesetima. U filmu također ima

¹⁵ Tko pjeva zlo ne misli, preuzeto s: [https://hr.wikipedia.org/wiki/Tko_pjeva_zlo_ne_misli_\(1970.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Tko_pjeva_zlo_ne_misli_(1970.)) (20.08.2021.)

autobiografskih elemenata iz života redateljice i scenarista Tribusona. Film je sniman u Samoboru, kod gradskog groblja gdje se nalazi kuća Fruline obitelji i u Bjelovaru gdje se Frula školuje. Film je osvojio brojne nagrade, na Pula film festivalu je osvojio Zlatnu arenu za scenarij, montažu i glavnu mušku ulogu, te nagradu na Ljubljana international film festival i International film festival.¹⁶

4.3 Pjevajte nešto ljubavno

Dugometražni film Gorana Kulenovića iz 2007. godine premijerno prikazan na pulskom festivalu. Radnja prati dogodovštine rock benda koji je spreman na sve da skupe novac za album, no jedinu šansu imaju u sviranju na svadbama, koje će na kraju bit svadba Strujine bivše djevojke koja je ostala u drugom stanju. U tom trenutku, što je sami kraj filma vidimo momente akcijskog filma što je redatelju pribavilo i lošiju kritiku. Film je sniman u Zagrebu na lokacijama kao što su Tuškanac, Mimara, klubovi KSET, Jabuka, Močvara, ulice donjeg grada. Film je osvojio tri nagrade, Nagradu publike Zlatna vrata Pule na Pula film festivalu, nagrada publike na Motovun film festivalu i nagradu na festivalu mediteranskog filma u Montpellieru 2008. godine. Film nema manifestaciju posvećenu njemu, no bio bi zanimljiv dio filmske ture po Zagrebu.¹⁷

4.4 Svećenikova djeca

Igrani dugometražni film redatelja Vinka Brešana iz 2013. godine sniman je prema predlošku Mate Matišića. Radnja je smještena na otok Pruić, gdje se dogodio pad nataliteta što pokušavaju riješiti svećenik i njegova dva prijatelja lažima, špijuniranjem i prevarama. Film je osvojio brojne nagrade, glavnu nagradu na festivalu naroda i vjera u Terni, Zlatna arena za najbolju sporednu ulogu na festivalu igranog filma u Puli, nagrade na međunarodnom filmskom festivalu u Chicagu i Fribousu, Zlatni delfin za najbolji film na međunarodnom festivalu Festoria i nagradu publike u konkurenciji Balkan Survey na međunarodnom filmskom festivalu u Solunu.

¹⁶ Ne dao Bog većeg zla, preuzeto s: [https://hr.wikipedia.org/wiki/Ne_dao_Bog_većeg_zla_\(2002.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Ne_dao_Bog_većeg_zla_(2002.)) (20.08.2021.)

¹⁷ Pjevajte nešto ljubavno, preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt0819796/> (20.08.2021.)

4.5 Što je muškarac bez brkova

Sniman u okolici Starigrada Paklenica, ova hrvatska romantična komedija redatelja Hrvoja Hribora iz 2005. godine prema romanu Ane Remića prikazuje ljubavnu priču udovice Tatjane i svećenika Stipana i sporednu ljubavnu priču Julije i Stanislava. Film je osvojio nagrade na Pula film festivalu, Zlatna Arena za najbolju žensku ulogu, Zlatna arena za glazbu i nagrada publike Zlatna vrata Pule, te nagradu srce Sarajeva za najbolji žensku ulogu na Sarajevo film festivalu.¹⁸

4.6 Surogat

Animirani film iz 1961. godine u trajanju od 10 minuta redatelja Dušana Vukotića. Prvi animirani film izvan Sjedinjenih Američkih Država i dobitnik Oskara za najbolji crtani film 1962. godine. Osvojio je i brojne druge nagrade na festivalima u Beogradu, San Franciscu, Oberhausenu, Bergamu i stekao važna svjetska poznanstva, te je i danas najnagrađivaniji film koji je proizveden u Hrvatskoj. Film je u svijetu poznat pod drugim nazivima kao što su: The Substitute, Der Ersatz, Surrogatto, Le Succedene, itd.¹⁹

¹⁸ Katalog hrvatskih filmova, preuzeto s <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/svecenikova-djeca> (12.08.2021.)

¹⁹ Film Surogat, preuzeto s <http://zagrebfilm.hr/o-nama/izdvojeni-projekti/surogat/> (01.09.2021.)

5. SERIJE SNIMANE U HRVATSKOJ I MANIFESTACIJSKI POTENCIJAL

Uz mnoge strane scenariste koji su za potrebe svojih filmova i serija iskoristili ljepote Gornjeg grada, Illice, Tomislavovog trga, Maksimira i ulica Donjeg grada u Zagrebu, Dubrovnik za potrebe snimanja najgledanije serije «*Game of thrones*», Rovinj, Trogir, Šibenik i drugi gradovi Republike Hrvatske, također ljepote Hrvatske možemo vidjeti u ponekim domaćim serijama i pohvaliti se svjetskom prepoznatljivošću na prvoj hrvatskoj seriji na Netflixu «Novine».

5.1 Bitange i princeze

Jedna od najpoznatijih serija novoga doba redatelja Gorana Kulenovića, snimana po uzoru na popularnu američku seriju «*Friends*» u razdoblju od travnja 2015. godine do ožujka 2010. godine. Radnja prati živote pet prijatelja koje tumače glumci: Mia Elegović, Rene Bitorajac, Hrvoje Kečkeš, Nataša Dangubić i Tarik Filipović, te mnogi drugi kao gosti serije uz lika Sašu kojeg tumači glavni vokal benda «Hladno Pivo» Mile Kekin čija je pjesma «bitange i princeze» iskorištena u seriji. Serija ima pet sezona i 108 epizoda, a lokacije u Zagrebu koje se mogu vidjeti u seriji su ponajviše Gupčeva zvijezda, gdje su stanovi glavnih likova, te Tomićeva ulica gdje je pub u kojem se svi okupljaju.

Sama serija nema svoju manifestaciju, ali je imala kazališnu predstavu u kazalištu «Luda kuća» u Zvonimirovoj ulici u Zagrebu gdje se okupila glumačka postava serije, predstava bila izvedena samo jednom 2020. godine zbog pandemije.²⁰

5.2 Mamutica

Hrvatska kriminalistička serija snimana u razdoblju od studenog 2008. do srpnja 2010. Sama serija je dobila ime po zgradi u Zagrebu «mamutica» i sva radnja se događa upravo u tom kvartu, te prati priče Bože kojeg tumači Sreten Morković, domara u zgradi koji pomaže svom prijatelju u policiji u rješavanju slučajeva. Serija ima svije sezone i 40 epizoda, te nema svoju manifestaciju.²¹

²⁰ Bitange i princeze, preuzeto s: https://hr.wikipedia.org/wiki/Bitange_i_princeze (21.08.2021.)

²¹ Mamutica, preuzeto s: [https://hr.wikipedia.org/wiki/Mamutica_\(televizijska_serija\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Mamutica_(televizijska_serija)) (21.08.2021.)

5.3 Crno bijeli svijet

Dramsko-humoristična serija redatelja Gorana Kulenovića i Igora Mirkovića, snimana u razdoblju od ožujka 2015. do ožujka 2021. godine sa 48 epizoda u 4 sezone. Radnja prati doživljaje dvije obitelji za vrijeme osamdesetih na prostoru bivše Jugoslavije, te je popraćena muzikom tog doba. Serija je snimana na više lokacija u Zagrebu kao što su: Dežmanov prolaz, Tuškanac, Donji grad, Gornji grad, te na prostorima Vojarne u Samoboru. Sama serija za sada nema svoju manifestaciju, a prostor Vojarne u Samoboru je sada iskorišten za koncerte i zabavne sadržaje za mlade.

5.4 Villa Maria

Prva hrvatska telenovela meksičke autorice Alicije Carvajal snimana u 2004. godini na lokacijama u Zagrebu i Opatiji. U seriji gostuju poznata lice domaće estrade kao što su Petar Grašo i Jelena Rozga. U 160 epizoda, radnja prati život tri obitelji, koje su, kao i u većini meksičkih serija povezane ljubavnom pričom, novcem, izdajom, mržnjom. Sama serija nema svoju manifestaciju, no gosti uvijek mogu uživati u šetnjama opatijskim ulicama i parkovima.

5.5 Velo misto

Dramska humoristična serija u 14 epizoda redatelja Miljenka Smoje, snimana u razdoblju od 1979. do 1981. godine. Radnja je smještena u grad Split, te prati život grada i opisuje mnoge ljudske sudbine. Uz Naše malo misto koje je snimano na Braču i Hvaru, Velom isto je jedno od najboljih i najpopularnijih djela hrvatske kinematografije.

U čast Ive Marjanovića, glumca iz serija Naše malo misto i Velo misto i brojnih drugih se u mjestu Gata kod Omiša od 2006. održava kulturna manifestacija Gatsko kulturno ljeto «Dani Ive Marjanovića»²²

²² Dani Ive Marjanovića, preuzeto s: <https://gata.hr/wp/?p=56341> (21.08.2021.)

5.6 Novine

Hrvatska dramska serije scenarista Ivice Đikića koja se emitirala u razdoblju od 2016. do 2020. 3. Travnja 2018. objavljeno je kako je dramska serija «Novine» prva dramska serije na hrvatskom jeziku koja se emitira na Netflixu, svjetskoj najvećoj i najpopularnijoj platformi za streamanje programa. Radnja je smještena u Rijeci koja se rijetko pojavljivala kao mjesto koje su domaći redatelji odabrali za svoje filmove i serije, te radnja prati život i rad novinara i urednika «Novina». Sama serija nema njoj osvećenu manifestaciju.²³

5.7 Profesor Baltazar

Hrvatska animirana serija snimljena od 1967. do 1978. godine u Zagreb filmu. U trajanju od 5 do 10 minuta i 59 epizoda, ova animirana serija je i do dan danas ostala najuspješniji projekt Zagrebačke škole crtanog filma, te prikazuje znanstvenika Baltazara koji uz pomoć mašte rješava probleme svojih sugrađana u Baltazargradu. Serija je zabilježila uspjeh i u inozemstvu, te se dosta koristi u promidžbi: kip Baltazara u institutu Ruđer Bošković, restoran Baltazar u ulici Nova Ves 4. U čast profesora Baltazara organizirane su manifestacije Baltazar na Gradini.²⁴

²³ Novine, preuzeto s: <https://en.wikipedia.org/wiki/Novine> (02.09.2021.)

²⁴ Profesor Balthazar, preuzeto s: <http://zagrebfilm.hr/o-nama/izdvojeni-projekti/profesor-balthazar/> (01.09.2021.)

6. PRIMARNO ISTRAŽIVANJE

6.1 Metodologija istraživanja

Cilj istraživanja je bilo istražiti informiranost domaćih i stranih gostiju o manifestacijama i festivalima na temu domaće kinematografije. Anketa je bila anonimna te je uz dobnu skupinu i podrijetlo anketirane osobe, tražila informacije kao što su poznavanje hrvatskog filma i serije i festivala i manifestacija filmskog turizma, te informiranost o stranom filmu i o serijama koje su snimane na lokacijama diljem Republike Hrvatske.

Anketiranim osobama se ponudila ideja ture koja bi obuhvatila domaće filmove i serije snimane u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji, te na zabavan i edukativan način upoznala domaće i strane goste sa domaćom kinematografijom. Tura bi se zvala «Zagrebačkim ulicama» odvijala bi se svaki vikend u ljetnim mjesecima (1. lipnja do 1. rujna). Sama tura busom uz stručno vodstvo koje bi bilo kostimirano imala bi opciju za domaće goste na hrvatskom jeziku i za strane goste na svjetskim jezicima: engleski, francuski, španjolski i talijanski. Gostima bi se nudio posjet lokacijama gdje je snimana domaća serija ili film uz glazbu iz tog filma ili serije i brošure na kojima bi posjetitelji mogli vidjeti scenu iz tog filma koja je snimana baš na toj lokaciji u gradu. Nakon ture Zagrebom, posjetitelji bi imali turu u Samoboru gdje bi imali slobodno vrijeme. Neki od filmova i serija u samoj turi bili bi: Tko pjeva zlo ne misli, Lažeš Melita, Smogovci, Glembajevi, Bitange i princeze, Pjevajte nešto ljubavno.

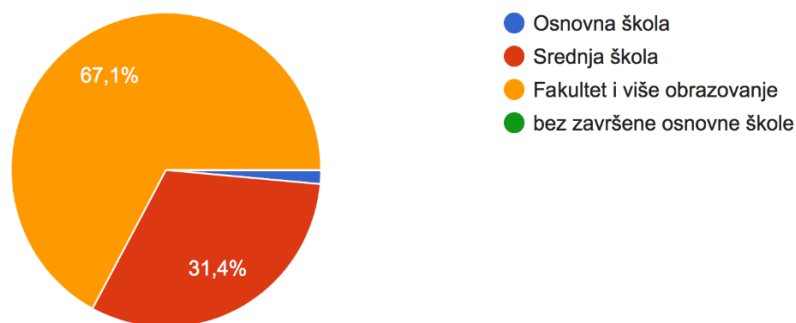
6.2 Rezultati istraživanja

Za istraživanje u svrhe ovog rada korištena je online anketa, te je anketirano 70 osoba u razdoblju od 20.kolovoza do 1. rujna 2021. Od 70 anketiranih 54 su bile žene, a 16 su bili muškarci, većina anketiranih ima završen fakultet ili više obrazovanje, čak 67,1%, dok ostali anketirani imaju srednju školu, njih 31,4% i osnovnu školu 1,4% (slika 7.1.).

Slika 6.1: Ispitanici po stupnju obrazovanja

Obrazovanje

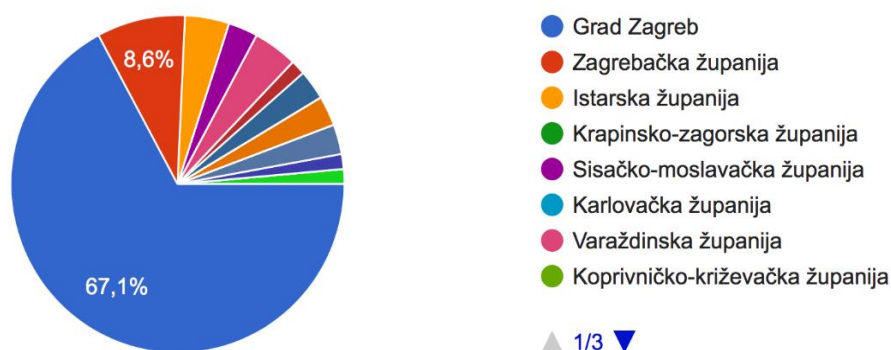
70 odgovora



Izvor: anketno istraživanje autorice

U anketi su prisutni odgovori svih dobnih skupina, a ponajviše je odgovora iz dobnе skupine 30-44 godina 40% i odgovora iz dobnе skupine 19-29 godina, 31.3%, te osoba iz svih županija Hrvatske, a ponajviše iz Zagreba čak 67,1% (slika 7.2.).

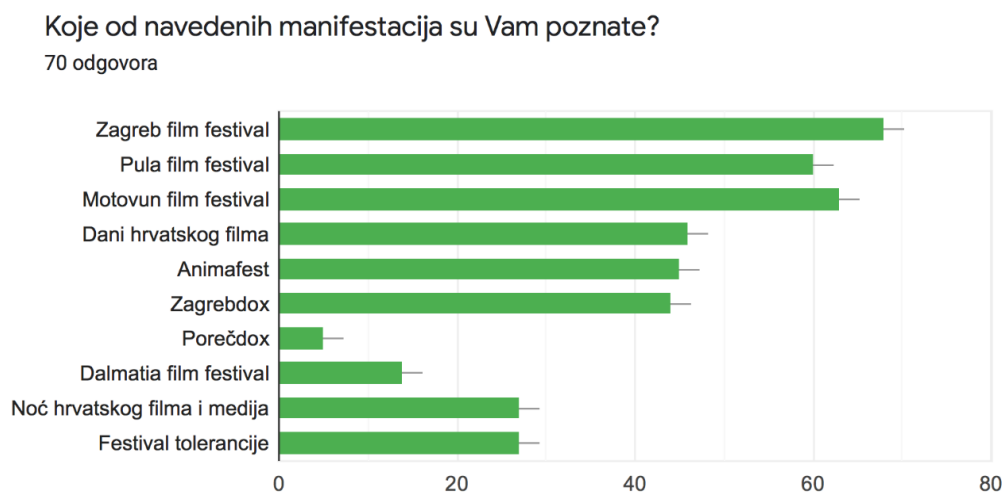
Slika 6.2: Ispitanici po županiji prebivališta



Izvor: anketno istraživanje autorice

U anketi se od anketiranih osoba tražilo da odaberu manifestacije koje su im poznate i koje su posjetili. Od 70 anketiranih, najmanje njih 7,1% je čulo za Festival Porečdox, dok je većina znala za Zagreb film festival 97,1%, Pula film festival 85,7% i Motovun film festival 90%. (slika 7.3.).

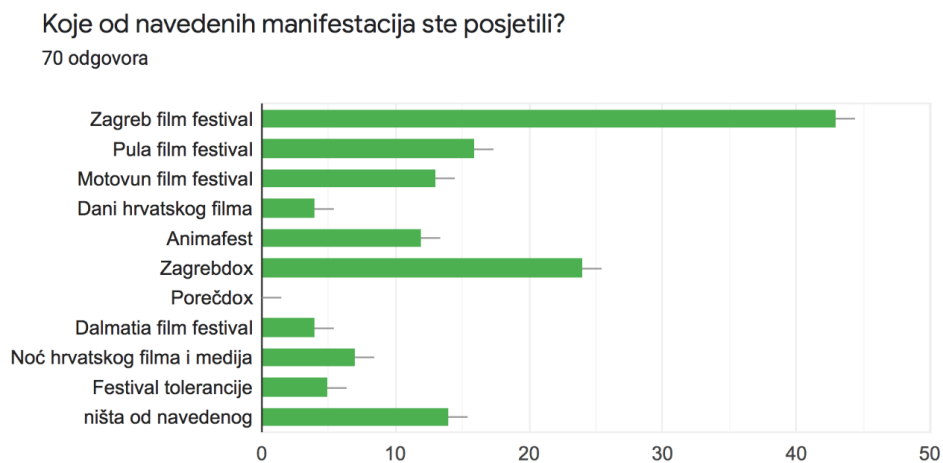
Slika 6.3: Informiranost ispitanika o filmskim manifestacijama



Izvor: anketno istraživanje autorice

Također od posjećenih festivala nitko od anketiranih nije posjetio Porečdox, dok je najposjećeniji Zagreb film festival 61,4% (Slika 7.4.).

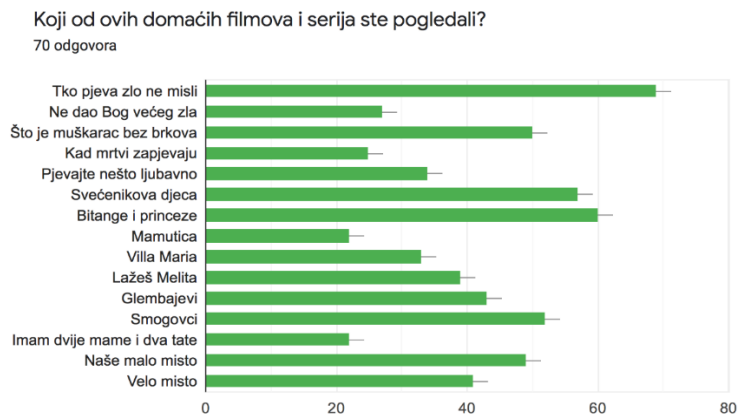
Slika 6.4: Filmske manifestacije po posjećenosti od strane ispitanika



Izvor: anketno istraživanje autorice

Od domaćih filmova i serija koje su anketirani pogledali, film «Tko pjeva zlo ne misli» su pogledali skoro svi 98,6%, dok su na drugom i trećem mjestu po gledanosti Bitange i princeze 85,7% i Svećenikova djeca sa 81,4%. (slika 7.5.).

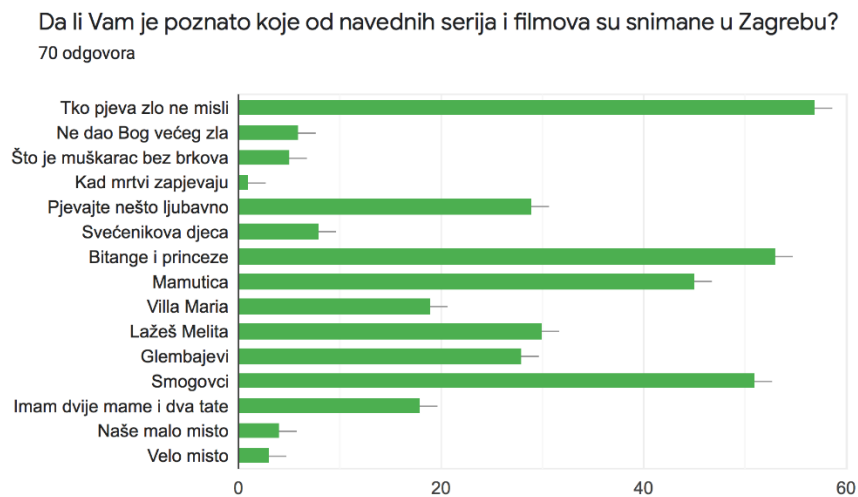
Slika 6.5: Hrvatske serije i filmovi po gledanosti od strane ispitanika



Izvor: anketno istraživanje autorice

Od domaćih filmova i serija koje su snimane u Zagrebu većina anketiranih je odgovorila da su znali da je u Zagrebu sniman «Tko pjeva zlo ne misli» 81,4%, Smogovci 72,9% i Bitange i princeze 75,7%. (slika 7.6.).

Slika 6.6: Informiranost ispitanih o domaćim filmovima snimanim u gradu Zagrebu



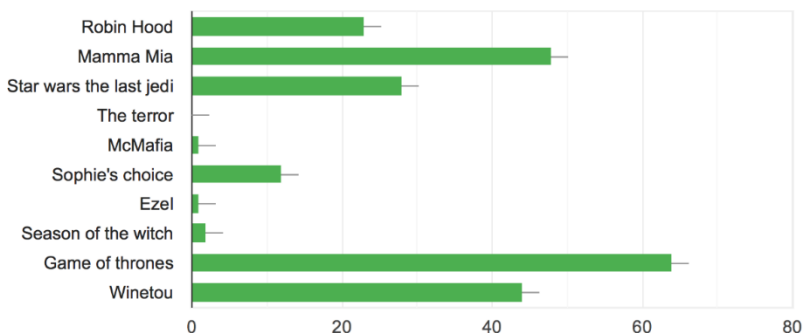
Izvor: anketno istraživanje autorice

Od filmova i serija stranih produkcija koji su snimani u Republici Hrvatskoj je najviše odgovora dobila serija *Game of Thrones* 91,4%, dok je film *The Terror* dobio nula odgovora. (slika 7.7.)

Slika 6.7: Informiranost ispitanih o stranim filmovima snimanim u Hrvatskoj

Za koji film ili seriju strane produkcije znate da je sniman u RH?

70 odgovora



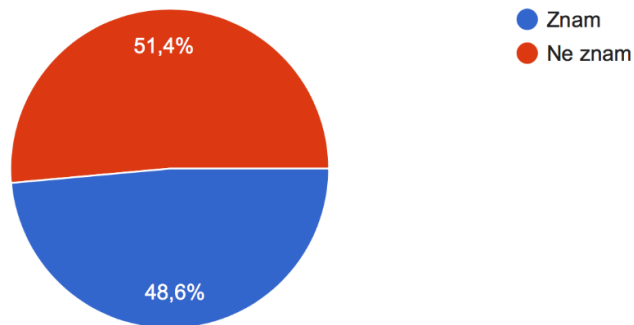
Izvor: anketno istraživanje autorice

Na pitanja u anketi s ciljem utvrđivanja informiranosti manifestacijom u Maksimiru posvećenu filmu «tko pjeva zlo ne misli» 48,6% anketiranih je znalo za manifestaciju (slika 7.8.).

Slika 6.8: Informiranost ispitanika o manifestaciji u Maksimiru posvećenu filmu «Tko pjeva zlo ne misli»

Znate li da je film «Tko pjeva zlo ne misli» dobio svoju manifestaciju popraćenu glazbenim programom na Vidikovcu u Maksimiru?

70 odgovora



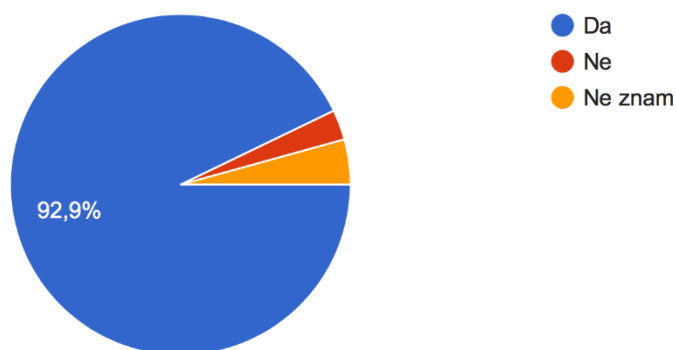
Izvor: anketno istraživanje autorice

Na pitanja u anketi s ciljem utvrđivanja zainteresiranosti za filmski turizam hrvatske i manifestacije posvećene istome 92,9% ispitanih smatra da bi se domaći film trebao više promovirati na domaćem i stranom tržištu (slika 7.9.) i 94,3% smatra da bi Republika Hrvatska trebala više iskorištavati ljepote destinacija u svrhu domaćeg filma i filmskog turizma.

Slika 6.9: Mišljenje ispitanika o promoviranju domaćeg filma na domaćem i stranom tržištu

Smatrate li da bi se domaći film trebao više promovirati na domaćem i stranom tržištu?

70 odgovora



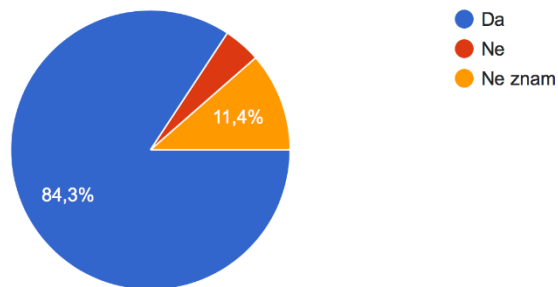
Izvor: anketno istraživanje autorice

Čak 84,3% anketiranih bi bilo zainteresirano za turu u gradu Zagrebu gdje bi ih se upoznalo sa domaćim filmovima i serijama, pokazalo lokacije gdje su snimani uz stručno vodstvo i turu popraćenu muzikom iz tog doba (slika 7.10.), te je 85,7% odgovorilo kako bi bili zainteresirani za manifestaciju domaćeg filma na mirnoj lokaciji u Zagrebu.

Slika 6.10: Zainteresiranost ispitanika za turu na temu filmskog turizma

Biste li bili zainteresirani za turu po gradu Zagrebu gdje bi Vas se upoznalo sa domaćim filmovima i serijama, pokazalo lokac... muzikom iz tog doba i tih filmova i serija?

70 odgovora



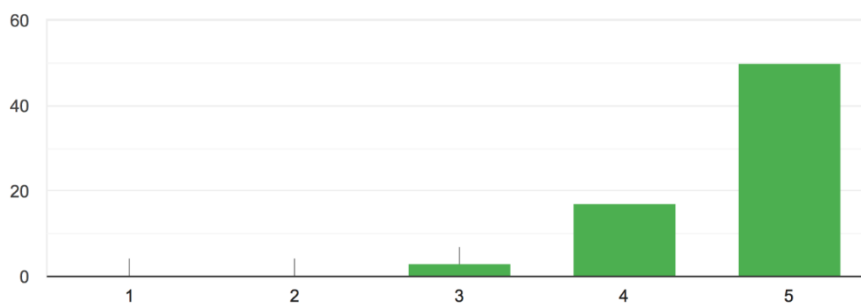
Izvor: anketno istraživanje autorice

U nastavku ankete slijedio je kratki opis itinerera za ideju ture na temu domaćeg filma. Na pitanje da li smatraju da bi tura bila dobra za sve uzraste, 44,3% se u potpunosti slaže. Na pitanje: Smatrate li da takvu turu Zagreb još nema, a mogao bi imati, 71,4% ispitanika se u potpunosti slaže (slika 7.11.), a isto toliko ispitanika bi je i rado posjetilo

Slika 6.11: Mišljenje ispitanika o uvođenju ovakve ture u Zagreb

Smatram da takvu turu Zagreb još nema, a mogao bi imati

70 odgovora



Izvor: anketno istraživanje autorice

U anketi se također anketiranim nudila opcija da sami napišu neki prijedlog gore opisanoj turi, te se može uočiti zainteresiranost anketiranih. Prijedlozi su većinom usmjereni na poboljšanje ture.

Neki od prijedloga koje su anketirani naveli su:

- *"Zašto ne napraviti ture tijekom čitave godine? Projekt bi se vremenom mogao razviti na razini čitave države jer to nitko ne radi, a posjetiteljima bi svakako bilo drago imati veći izbor ponude i lokacija. Ciljana skupina za ovakve domaće filmove bi većim dijelom bili samo domaći turisti jer su naši filmovi slabo prezentirani vani, stoga bi bilo dobro uključiti u program neke lokacije i stranih filmova kako bi se u startu privukli i strani posjetitelji."*
- *"Možda tura stranih filmova snimanih u Zg radi stranih gostiju (Guslač na krovu, Sofjin izbor, Proces i O. Welles, Božji oklop i J. Chan itd.)"*
- *"Preporuke za dobru klopu tokom ture u blizini lokacija"*
- *"Konzumacija specijaliteta kao npr. Zagorski štrukli ili Samoborske krempite"*

7. PRIJEDLOZI ZA MOGUĆE UNAPRJEĐENJE POSTOJEĆIH MANIFESTACIJA I FESTIVALA

Uz gore spomenutu turu koja bi obuhvaćala serije i filmove snimane u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji i neke od serija i filmova koji nemaju svoju manifestaciju, nažalost unaprijeđenije već postojećih je u startu svedeno na mali broj manifestacija. Jedna od postojećih manifestacija koja bi definitivno trebala unapređenje je manifestacija u parku Maksimir posvećena filmu «tko pjeva zlo ne misli», sama manifestacija ima odličnu lokaciju, no premalo je iskorištena sama ideja. Uz glazbeni program, moglo bi se dodati više kostimiranih likova iz filma ili bar haljina toga doba kako bi se posjetiteljima dočarala moda tih godina. Također bi se moglo organizirati više edukativnih sadržaja kako bi djeci bilo zanimljivije, radionice izrade igračaka kao što su na primjer drvene igračke, klap klap, konj na kotačima i sl. (slika 8.1.), kvizove na temu filma za starije, plesne večeri uz muziku toga doba i naravno koncerte, gdje bi mogli čuti mlade nade hrvatske glazbene scene i gledanje filma u večernjim satima pod zvijezdama u parku Maksimir. Danas film ima i svoj nastavak u seriji «Dnevnik velikog Perice» u kojem od stare postave možemo vidjeti Mirjanu Bohanec.

Slika 7.1: Drvene igračke



Izvor: igračke sa kakvima se još niste igrali, preuzeto s <https://www.hlapić.net/2020/09/07/igracke-s-kakvima-se-jos-niste-igrali/> (20.08.2021.)

Uz unaprjeđenje manifestacije za film «Tko pjeva zlo ne misli», također bi dobro bilo povezivanje produkcijskih i filmskih kuća sa turističkom zajednicu u svrhu kreiranja novih i inovativnih sadržaja, kao na primjer: suvenira temeljenih na filmovima, majica s natpisima iz poznatih domaćih filmova i serija. Nadalje u vidu razvoja filmskog turizma nužno je daljnje poticanje filmske i televizijske produkcije na različitim lokacijama, ali i filmskim studijima. Na taj način filmski turizam u Zagrebu ne bi bio samo refleksija uspomena, već i odraz stanja i kvalitete ponude i kinematografije. Također bi se mogli organizirati posjeti za školske grupe Zagreb filmu, gdje bi se slušalo o Baltazaru i ostalim animiranim serijama i filmovima, te posjetiti Muzej grada u kojem možemo vidjeti naš jedini Oskar i vidjeti dio posvećen crtanom filmu.

U svrhu kreiranja cjelovitog turističkog proizvoda jedan od prijedloga jest i osmišljavanje muzej filma u prostorima Jadran filma. Pri čemu muzej zapravo može biti neka vrsta interpretacijskog centra za filmski Zagreb, ali i centralno mjesto filmskog turizma u Republici Hrvatskoj. U konačnici, filmski turizam je usko povezan s manifestacijama i festivalima, tako da je nužno jačanje prepoznatljivosti i kvalitete postojećih filmskih festivala, ali i osmišljavanje manifestacija koje bi uz kostimirane likove iz serija i filmova nudile okuse, specifične recepte povezane sa tradicijom zagrebačkog života u različitim razdobljima, a koji su ovjekovječeni filmu, kao što su: zagorski štrudli, kremšnite, bučnica, gibanica, orehnjače, makovnjače, itd.

8. ZAKLJUČAK

Hrvatska ima zbilja predivne destinacije, gradove, sela, parkove, predivnu prirodu i obalu, koju mogu iskoristiti strani producenti za snimanje filmova ili serija, što tada Hrvatskoj donosi kvalitetnu promociju i svjetsku prepoznatljivost. No, također možemo se pohvaliti dobrim domaćim filmovima koji su osvojili brojne nagrade na festivalima, te se fokusirati na možda dodavanje titlova tim filmovima kako bi i stranci mogli uživati u hrvatskom filmu. Što se tiče filmskih manifestacija, hrvatska već desetljećima nudi brojne festivale i manifestacije koje okupljaju strane redatelje, domaće redatelje i zaljubljenike u film. Međutim prepoznatljivost hrvatskog filma i među domaćom publikom je relativno skromna, stoga je jedna od funkcija manifestacija temeljenih na domaćoj kinematografiji, kreiranje pozitivnijeg odnosa prema hrvatskom filmu i serijama.

Gosti će u Hrvatsku i Zagrebu uvijek dolaziti, bilo motivirani ljepotama krajolika, ponudom jela i pića, dodatnih aktivnosti u destinaciji ili pak filmom koji je sniman u toj destinaciji, no ne smije se dopustiti da popularnost filma ili serije snimane u toj destinaciji zasjeni ljepotu i ostalu ponudu te destinacije. Stoga ponudu filmskog turizma možemo razmatrati kao komplementarni sadržaj u funkciji podizanja kvalitete same destinacije.

LITERATURA

Znanstveni i stručni članci:

1. Bagarić, L., Jelić, A., Meštrović, D. (2018) : Filmska industrija kao promotor turističke destinacije za mlađu populaciju, *Zbornik Veleučilišta u Rijeci*, 6 (1),. 113-126.
2. Bolan, P., Williams, L. (2008). The Role of Image in Service Promotion: Focusing on the Influence of Film on Consumer Choice within Tourism, *International Journal of Consumer Studies*, 32(4), 382-390.
3. Carl, D., Kindom, S., Smith, K. (2007). Tourist's Experiences of Film Locations: New Zealand as 'Middle Earth', *Tourism and Geographies: An International Journal of Tourism Space*, 9(1) 49-63.
4. Connell, J. (2012). Tourism management: Film tourism – evolution, progress and prospects, *Tourism Management*, 33(5), 1007 – 1029.
5. Hudson, S., Ritchie, J. (2006). Promoting Destinations via Film Tourism: An Empirical Identification of Supporting Marketing Initiatives,. *Journal of Travel*, 44. 387-396.
6. Karpovich, A.I. (2010).Theoretical Approaches to Film-Motivated Tourism, *Tourism and Hospitality cPlanning & Development*, 7:1, 7-20.
7. Skoko, B. (2014). Mogućnosti i načini jačanja brenda Dubrovnika uz pomoć filmske industrije i organiziranja događaja, *Zbornik Sveučilišta u Dubrovniku*, 1(1),. 7-10.
8. Vrtiprah, V., Sentić, S. (2018): Događaji u funkciji boljeg plasmana turističke destinacije, primjer Dubrovnika, *Ekonomska misao i praksa*, 1, 267-284

Internetski izvori:

1. Animafest, preuzeto s: <http://www.animafest.hr/hr/> (10.08.2021.)
2. Bitange i princeze, preuzeto s: https://hr.wikipedia.org/wiki/Bitange_i_princeze (21.08.2021.)
3. Dani hrvatskog filma, preuzeto s:<https://dhf.hr> (15.08.2021.)
4. Dani Ive Marjanovića, preuzeto s: <https://gata.hr/wp/?p=56341> (21.08.2021.)
5. Dubrovnik Game of thrones tours preuzeto s <https://www.getyourguide.com> (06.08.2021.)

6. Exploring the benefits of film tourism, preuzeto sa <https://www.tourismtattler.com/articles/niche-tourism/exploring-the-benefits-of-film-tourism/> (15.7.2021.)
7. Film Surogat, preuzeto s <http://zagrebfilm.hr/o-nama/izdvojeni-projekti/surogat/> (01.09.2021.)
8. Filmski festivali u Hrvatskoj, <https://www.havc.hr/hrvatski-film/festivali-u-hrvatskoj>
9. Filmski inducirani turizam Hrvatske od «Winnetoua» do «Igre prijestolja» preuzeto s <https://www.vecernji.hr/kultura/analiza-filmski-induciranog-turizma-hrvatske-od-winetoua-do-igre-prijestolja-1417064> (05.08..2021.)
10. Filmske lokacije, preuzeto s: <http://www.movie-locations.com/index.php> (15.07.2021)
11. Filmski turizam kao naša prilika, preuzeto sa <https://hrturizam.hr/filmski-turizam-kao-nasa-prilika/> (10.08.2021.)
12. Game of thrones petodnevna tura, preuzeto s <https://www.dalmatia.hr/discover/hr/kulturni-turizam/game-of-thrones-petodnevna-tura>, <https://sibenski.slobodnadalmacija.hr/sibenik/vijesti/sibenik/igra-prijestolja-od-ove-godine-i-sibenik-ima-turu-po-mjestima-i-lokacijama-na-kojima-je-snimana-mega-popularna-serija-599425> (06.08.2021.)
13. Katalog hrvatskih filmova, preuzeto s <https://www.havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/svecenikova-djeca> (12.08.2021.)
14. Mamutica, preuzeto s: [https://hr.wikipedia.org/wiki/Mamutica_\(televizijska_serija\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Mamutica_(televizijska_serija)) (21.08.2021.)
15. Motovun film festival, preuzeto s: <https://motovunfilmfestival.com> (10.08.2021.)
16. Ne dao Bog većeg zla, preuzeto s: [https://hr.wikipedia.org/wiki/Ne_dao_Bog_veceg_zla_\(2002.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Ne_dao_Bog_veceg_zla_(2002.)) (20.08.2021.)
17. Novine, preuzeto s: <https://en.wikipedia.org/wiki/Novine> (02.09.2021.)
18. Ostali festivali u Hrvatskoj: <https://www.havc.hr/hrvatski-film/festivali-u-hrvatskoj> (15.06.2021.)
19. Pjevajte nešto ljubavno, preuzeto s: <https://www.imdb.com/title/tt0819796/> (20.08.2021.)
20. Profesor Balthazar, preuzeto s: <http://zagrebfilm.hr/o-nama/izdvojeni-projekti/profesor-balthazar/> (01.09.2021.)

21. Pula film festival, preuzeto s <https://pulafilmfestival.hr> (06.08.2021.)
22. The horse in motion preuzeto s https://en.wikipedia.org/wiki/Sallie_Gardner_at_a_Gallop (11.07.2021.)
23. Tko pjeva zlo ne misli, preuzeto s:
[https://hr.wikipedia.org/wiki/Tko_pjeva_zlo_ne_misli_\(1970.\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Tko_pjeva_zlo_ne_misli_(1970.)) (20.08.2021.)
24. Tragovima Winnetoua, preuzeto s <http://www.rivijera-paklenica.hr/winnetou> (05.08.2021.)
25. W. Glen Croy (2010) Planning for Film Tourism: Active Destination Image Management, Tourism and Hospitality Planning & Development, preuzeto s:
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14790530903522598> (20.08.2021.)
26. Zagreb film festival, preuzeto s <https://zff.hr> (06.08.2021.)

Ostalo:

1. Prezentacija filmski turizam dr. sc. Izidora Marković Vukadin, preuzeto s <https://eduneta.vern.hr/vern-student/DocDownloadFS.aspx?akc=10> (05.08.2021.)
2. Prezentacija resursi u turizmu dr. sc. Izidora Marković Vukadin, preuzeto s <https://eduneta.vern.hr/vern-student/DocDownloadFS.aspx?akc=10> (05.08.2021.)
3. Woodward, I. (2000). Why should the UK's tourism industry be interested in 'Bollywood' films?, U: *Insights*, London: English Tourism Council, A23-A26

POPIS SLIKA I TABLICA

Slika.2.1: Razumijevanje turista koji putuje radi filma	4
Slika 2.2.: "The horse in motion"	6
Slika 2.4"Game of Thrones" u Dubrovniku	7
Slika 2.5 Tematski park "Disneyland" u Parizu	8
Slika 4.1 Pula film festival	12
Slika 7.1: Ispitanici po stupnju obrazovanja.....	24
Slika 7.2: Ispitanici po županiji prebivališta	24
Slika 7.3: Informiranost ispitanika o filmskim manifestacijama.....	25
Slika 7.4: Filmske manifestacije po posjećenosti od strane ispitanika.....	25
Slika 7.5: Hrvatske serije i filmovi po gledanosti od strane ispitanika	26
Slika 7.6: Informiranost ispitanika o domaćim filmovima snimanim u gradu Zagrebu.....	26
Slika 7.7:Informiranost ispitanika o stranim filmovima snimanim u Hrvatskoj	27
Slika 7.8: Informiranost ispitanika o manifestaciji u Maksimiru posvećenu filmu «Tko pjeva zlo ne misli»	27
Slika 7.9:Mišljenje ispitanika o promoviranju domaćeg filma na domaćem i stranom tržištu	28
Slika 7.10: Zainteresiranost ispitanika za turu na temu filmskog turizma	29
Slika 7.11:Mišljenje ispitanika o uvođenju ovakve ture u Zagreb	29
Slika 8.1: Drvene igračke	31
Tablica 4.1 Ostali festivali u Hrvatskoj.....	13

ZAHVALE

Zahvaljujem se svojoj mentorici Izidori Marković Vukadin na stručnoj pomoći i savjetima tijekom pisanja završnog rada. Osobito se zahvaljujem profesorici Jeličić na stručnoj pomoći i savjetima tijekom prakse, profesoru Željku Trezneru i profesorici Tomašević Ameliji na korisnim primjerima iz prakse. Također bih se htjela zahvaliti svojoj obitelji, dečku Dominiku i njegovoj obitelji i prijateljici Dori na ogromnoj podršci za vrijeme mog studiranja na VERNu.

PRILOZI

Prilog 1.

Anketna pitanja:

1. Spol: muško ili žensko
2. Dobna skupina: 0-18, 19-29, 30-44, 45-59 i 60+
3. Obrazovanje: osnovna škola, srednja škola, fakultet i više obrazovanje i bez završene škole
4. Odaberite svoju županiju: sve županije Republike Hrvatske i nisam iz Republike Hrvatske
5. Koje od navedenih manifestacija su Vam poznate: Zagreb film festival, Pula film festival, Motovun film festival, Dani hrvatskog filma, Animafest, Zagrebdox, Noć hrvatskog filma i medija, Festival tolerancije
6. Koje od navedenih manifestacija ste posjetili: Zagreb film festival, Pula film festival, Motovun film festival, Dani hrvatskog filma, Animafest, Zagrebdox, Noć hrvatskog filma i medija, Festival tolerancije, Ništa od navedenog
7. Koji od domaćih filmova i serija ste pogledali: Tko pjeva zlo ne misli, Ne dao Bog većeg zla, Što je muškarac bez brkova, Kad mrtvi zapjevaju, Pjevajte nešto ljubavno, Svećenikova djeca, Bitange i princeze, Lažeš Melita, Glembajevi, Smogovci, Naše malo misto, Velo misto
8. Da li Vam je poznato koje od navedenih serija ili filmova su snimane u Zagrebu: Tko pjeva zlo ne misli, Ne dao Bog većeg zla, Što je muškarac bez brkova, Kad mrtvi zapjevaju, Pjevajte nešto ljubavno, Svećenikova djeca, Bitange i princeze, Lažeš Melita, Glembajevi, Smogovci, Naše malo misto, Velo misto
9. Za koji film strane produkcije znate da je sniman u RH: Robin Hood, Mamma Mia, Star wars the last jedi, The terror, McMafia, Sophie's choice, Ezel, Season of the witch, Game of thrones, Winetou
10. Znate li da je film «Tko pjeva zlo ne misli» dobio svoju manifestaciju popraćenu glazbenim programom na Vidikovcu u Maksimiru? Da znam ili ne ne znam
11. Smatrate li da bi se domaći film trebao više promovirati na domaćem i stranom tržištu? Da, ne ili ne znam

12. Smatrate li da bi RH trebala više iskoristavati ljepote destinacija u svrhu domaćeg filma i filmskog turizma? Da, ne ili ne znam
13. Biste li bili zainteresirani za turu po gradu Zagrebu gdje bi Vas se upoznao sa domaćim filmovima i serijama, pokazalo lokacije na kojima su snimani uz stručno vodstvo i turu popraćenu muzikom iz tog doba i tih filmova i serija? Da, ne ili ne znam
14. Biste li bili zainteresirani za manifestaciju domaćeg filma gdje bi svaki dan u večernjim satima mogli pogledati domaći film na mirnoj lokaciji u Zagrebu pod zvijezdama? Da, ne ili ne znam

U nastavku slijedi kratki opis itinerera za ideju ture na temu domaćeg filma.

Tura «Zagrebačkim ulicama» odvijala bi se svaki vikend u ljetnim mjesecima (1. Lipnja do 1.rujna). Sama tura busom uz stručno vodstvo koje bi bilo kostimirana imala bi opciju za domaće goste na hrvatskom jeziku i za strane goste na svjetskim jezicima: engleski, francuski, španjolski i talijanski. Gostima bi se nudio posjet lokacijama gdje je snimana domaća serija ili film uz glazbu iz tog filma ili serije i brošure na kojima bi posjetitelji mogli vidjeti scenu iz tog filma koja je snimana baš na toj lokaciji u gradu. Nakon ture Zagrebom, posjetitelji bi imali turu u Samoboru gdje bi imali slobodno vrijeme. Neki od filmova i serija u samoj turi bili bi: Tko pjeva zlo ne misli, Lažeš Melita, Smogovci, Glembajevi, Bitange i princeze, Pjevajte nešto ljubavno.

1 - uopće se ne slažem

5 – u potpunosti se slažem

1. smatram da bi ta tura bila dobra za sve uzraste
2. smatram da takvu turu Zagreb još nema, a mogao bi imati
3. Smatram da bi strane goste zanimala takva tura
4. Preporučio/la bih tu turu prijatelju/rodbini
5. Rado bih posjetio/la ovu turu